

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa: **R., spol. s r. o.**, IČO: X. N., právne zastúpeného advokátom JUDr. B. J., so sídlom v S., proti odporcovi: **A. – S. P., a. s.**, IČO: X., **D., o zaplatenie 21 358,39 Eur (643 443,-Sk) s prísl.**, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 12. mája 2009 č. k. 4 Cob 3/2009-86, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 12. mája 2009 č. k. 4 Cob 3/2009-86 **z a m i e t a .**

Odporcovi nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Stará Ľubovňa uznesením zo dňa 29. apríla 2008 č. k. 3 Cb 47/2007-102 konanie v časti uplatnenej istiny 18 266,-- Sk zastavil z dôvodu späťvzatia žaloby v tejto sume a zvyšok nároku navrhovateľa vylúčil na samostatné konanie. V samostatnom konaní rozsudkom zo dňa 29. júla 2008 č. k. 3 Cb 97/2008-37 uložil povinnosť odporcovi zaplatiť navrhovateľovi 625 177,-Sk s 9,5% ročným úrokom z omeškania od 14. 03. 2007 do zaplatenia a nahradiť trovy konania 83 926,-- Sk. Súd prvého stupňa v odôvodnení rozsudku uviedol, že navrhovateľ sa domáhal voči odporcovi zaplatenia sumy 643 443,- Sk s príslušenstvom z titulu neuhradenia škody v zmysle poisťnej zmluvy. Po čiastočnom späťvzatí návrhu v sume 18 266,-- Sk súd na samostatnom konaní prejednal nárok navrhovateľa vo výške 625 177,-- Sk. Ďalej uviedol, že účastníci uzavreli dňa 26. 03. 2001

poistnú zmluvu č. X. o poistení pre prípad poškodenia alebo zničenia vecí živelnou udalosťou, a to súbor vecí v zmysle prílohy č. 01 k uvedenej zmluve. Dňa 31. 07. 2005 o 23.10. hod. došlo k poistnej udalosti, a to poškodeniu elektrických zariadení v dôsledku úderu blesku v malej vodnej elektrárni (ďalej iba „MVE“) S. Navrhovateľ uvedenú poistnú udalosť ohlásil odporcovi, ktorý zaplatil navrhovateľovi po odpočítaní zmluvne dohodnutej spoluúčasti vo výške 3 000,-- Sk sumu 23 256,-- Sk. Navrhovateľ predložil v konaní na súde prvého stupňa znalecký posudok Ing. A. S., ktorý konštatuje, že k poškodeniu elektrických zariadení MVE došlo vplyvom priameho zásahu blesku, ktorý sa dostal ku elektrickým predmetom galvanickou cestou, cestou existujúcich elektrických rozvodov MVE po káblovom a zemniacom vedení, a že poškodenie a zničenie elektrických predmetov MVE nevzniklo indukciou. V predmetnom konaní ustanovený znalec Ing. M. H. konštatoval, že k poškodeniu elektrických zariadení MVE S. došlo priamym úderom blesku, pričom priamy úder blesku zasiahol vonkajšie elektrotechnické zariadenie a káblovou časťou VN prípojky a uzemňovacím pásikom sa elektrický náboj bleskového prúdu dostal do vnútra budovy, kde spôsobil poškodenie vnútorných elektrotechnických zariadení MVE. Uviedol, že ochrana MVE S. bola zabezpečená v zmysle platných predpisov pre ochranu pred bleskom podľa STN 34 1390 a vzhľadom na charakter MVE S. bola postačujúca. Škodu na poškodených elektrických zariadeniach na MVE S. vyčíslil bez DPH sumou 625 177,-- Sk a zdôraznil, že nie je možné oddeliť priamy úder blesku od vzniku elektrického prepätia, pretože vznik elektrického prepätia je sprievodným javom priameho úderu blesku, čiže príčinou vzniku elektrického prepätia pri búrkovej činnosti je aj priamy úder blesku. Súd prvého stupňa mal dostatočne preukázané, že v danom prípade nešlo o poškodenie indukčnou, resp. kapacitnou väzbou a teda vplyvom nepriameho úderu blesku a preukázanú výšku škody stanovenú znalcom. O trovách konania rozhodol v zmysle ust. § 142 ods. 3 O. s. p. tak, že navrhovateľovi, ktorý mal vo veci úspech len čiastočný, súd priznal plnú náhradu trov konania vo výške 83 926,-- Sk, pretože mal neúspech v pomerne nepatrnej časti.

Na podané odvolanie odporcu odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že pripustil späťvzatie návrhu o sumu 23 256,-Sk, v tejto časti zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a konanie zastavil. Vo zvyšku zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a návrh zamietol. Uložil povinnosť navrhovateľovi zaplatiť odporcovi trovy konania 2 314,40 € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Odvolací súd doplnil dokazovanie výpoveďou v konaní ustanoveného znalca. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uviedol, že v znaleckom

posudku jednoznačne pod úder blesku znalec zahrnul aj šírenie energie blesku tromi cestami do zariadenia MVE S. Aj prepätie ako príčinu poškodenia vnútorných zariadení MVE S. uvádzal, ako priamy úder blesku, ako jeho sprievodný jav. Vznik prepätia v dôsledku úderu blesku, resp. šírenie energie blesku je vyjadrením fyzikálnych zákonitostí šírenia elektrického náboja z bleskového prúdu ako popísali znalci, a z tohto popisu fyzikálneho javu bolo potrebné zväziť pravú zodpovednosť žalovanej poisťovacej spoločnosti za náhradu škody. Neoddeliteľnou súčasťou uzavretej poisťovej zmluvy boli zmluvné dojednania pre prípad poškodenia alebo zničenia vecí živelnou udalosťou, kde sa uvádza v článku 2 zmluvných dojednaní, a to bodu A typ I. – Komplexné živelné riziko, podbodu 1 písm. c) – Poistenie sa dojednáva pre prípad poškodenia alebo zničenia poistených vecí priamym úderom blesku. Vo všeobecných poisťových podmienkach pre prípad poistenia majetku, a to v článku 10 – Výklad pojmov, podbodu 3. písm. b) – Poškodením alebo zničením poistenej veci priamym úderom blesku sa rozumie – poškodenie alebo zničenie poistenej veci nachádzajúcej sa v budove spôsobenej úderom blesku alebo požiaru, ktorý vznikol pôsobením tepla, blesku; ak táto budova bola poškodená alebo zničená úderom blesku v zmysle písm. a). Z poistenia sa vylučuje poškodenie alebo zničenie poistených vecí elektrických strojov, prístrojov a zariadení, ktoré vzniklo prepätím alebo indukciou. Odvolací súd z obsahu citovaných podmienok vyvodil záver, že sa poistenie týka len priameho úderu blesku v mieste úderu blesku, alebo požiar, ktorý vznikol pôsobením tepla blesku. Podľa znaleckých posudkov, priamym miestom úderu blesku bola káblová koncovka typu Raychem kábla na koncovom podpornom bode. Ostatné poškodenia objektu MVE S. boli spôsobené šírením energie blesku tromi vetvami ako je uvedené v znaleckom posudku znalca Ing. M. Hrica. Zodpovednosť poisťovacej spoločnosti je daná len za poškodenie alebo zničenie poistených vecí spôsobené priamym úderom blesku, v danom prípade do bodu vodiča na koncovom podpernom bode (železobetónového dvojitého stožiaru) a iné poškodenie prípadným vznikom požiaru v dôsledku pôsobenia tepla blesku nebolo konštatované. Ďalšie poškodenia nastali výlučne v dôsledku šírenia energie blesku tromi vetvami do vnútorného zariadenia MVE S. Toto šírenie energie blesku je vylúčené z poisťového plnenia v dôsledku uzavretej poisťovej zmluvy a jej súčastí všeobecných poisťových podmienok pre prípad poistenia majetku. Aj keď vznik prepätia alebo indukcie je dôsledkom priameho úderu blesku, znalcami bolo preukázané, že priamy úder blesku bol len do káblovej koncovky koncového podperného bodu a priama škoda na železobetónovom dvojitém stožiaru bola žalovaným zaplatená. Šírenie energie blesku tromi rozvodmi a vznik prepätia alebo indukcie v dôsledku úderu

blesku nespadá pod poistnú zodpovednosť žalovanej poisťovacej spoločnosti, je z poistenia vylúčené, preto navrhovateľ nemá právo na náhradu škody, ktorá mu vznikla v dôsledku šírenia energie bleskového prúdu po troch vetvách do zariadení MVE S. O trovách konania rozhodol v zmysle ust. § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p. tak, že v konaní neúspešného navrhovateľa zaviazal na náhradu trov konania úspešnému odporcovi vo výške 2 314,40 Eur.

Proti rozsudku odvolacieho súdu v zamietajúcej časti a súvisiacich výrokov podal dovolanie navrhovateľ z dôvodov podľa § 238 ods. 1 O. s. p. Navrhol rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. V podanom dovolaní uviedol, že odvolací súd podľa názoru dovolateľa nesprávne právne posúdil správne zistený skutkový stav veci. Odcitoval odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu a dodal, že v danom prípade podľa názoru navrhovateľa nie je možné od seba rozdeľovať pojem priamy úder blesku a vznik indukcie, pretože oba tieto fyzikálne javy sú vzájomne spojené. Preto podľa názoru navrhovateľa je poistná zmluva neplatná v časti, ktorá dojednáva to, že z poistenia sú vylúčené poškodenia veci, ktoré vznikli prepätím, a to s poukazom na ust. § 39 OZ. Toto dojednanie je podľa názoru žalobcu v rozpore s dobrými mravmi, pretože pri vzniku takej škodovej udalosti akou je úder blesku do majetku poisteného, je vždy s úderom blesku spojený aj vznik prepätia, ktoré taktiež poškodzuje majetok poisteného. Takýto výklad je v súlade aj zo závermi znaleckého dokazovania, kde obaja znalci potvrdzovali takýto výklad pojmu – úder blesku resp. priamy úder blesku, ktorý bol dojednaný ako poistné riziko pre prípad vzniku poistnej udalosti. Navrhovateľ má za to, že pri dojednávaní poistnej zmluvy a platení poistného toto zodpovedalo aj riziku – prepätiu a preto je daný základ žaloby a povinnosť žalovanej poisťovacej spoločnosti platiť škodu v rozsahu uplatnenom navrhovateľom. Striktný výklad obsahu poistnej zmluvy a poistných podmienok urobených odvolacím súdom v tomto konaní, je v rozpore so závermi znaleckého dokazovania, definíciou poistného rizika z hľadiska fyzikálneho, ktoré tvorí základ pre posúdenie opodstatnenosti nároku na náhradu škody uplatnenú žalobcom. V doplnení dovolania zo dňa 03. 08. 2009 navrhovateľ poukázal na to, že podľa rozhodnutia Krajského úradu v Prešove zo dňa 25. 09. 1996 o povolení výstavby MVE Sulín je transformačná stanica 22/6.3 kV vrátane kompletného elektrotechnického zariadenia pre technologickú časť MVE S. a 22 kV prípojka VN neoddeliteľnou súčasťou strojovne. To znamená, že predmetné technologické zariadenie vrátane prístrojov, ktoré boli poškodené pri poistnej udalosti je potrebné považovať

z hľadiska právneho za súčasť hlavnej veci, ktorá nemôže byť oddelená od samotnej budovy bez toho, aby sa tým vec znehodnotila. Blesk zasiahol stĺp elektrického vedenia, ktorý je súčasťou strojovne (budovy elektrárne).

Odporca navrhol dovolanie navrhovateľa zamietnuť ako nedôvodné. Uviedol, že v zmysle ZD a VPP (poistná zmluva a Všeobecné zmluvné podmienky), ktoré tvorili neoddeliteľnú súčasť poistnej zmluvy, nie je za zisteného skutkového stavu možné urobiť iný záver ako urobil krajský súd vo svojom rozhodnutí. A to najmä s prihliadnutím na skutočnosť, že v konaní bolo jednoznačne zistené, ktoré časti elektrárne boli poškodené v dôsledku priameho úderu blesku a ktoré vzniknutým prepätím. V zmysle článku 10 bod 3 písm. b/ VPP sa totiž za poškodenie alebo zničenie veci priamym úderom blesku nepovažuje poškodenie alebo zničenie poistených elektrických strojov, prístrojov a zariadení, ktoré vzniklo prepätím alebo indukciou. Skutočnosť, že z technického hľadiska je s úderom blesku spojený aj následný vznik prepätia ešte neznamená, že sa nedajú posúdiť a oddeliť škody vzniknuté priamym úderom blesku a škody vzniknuté prepätím. Vyvracajú to samotné zistenia v znaleckom posudku vyhotovenom v konaní, v ktorom znalec popísal, do ktorej časti poistenej veci priamo udrel blesk a cez ktoré časti sa už následne šírilo len prepätie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) preskúmal vec podľa ust. § 242 ods. 1 O. s. p. a po prejednaní dovolania v napadnutom rozsahu bez nariadenia pojednávania podľa § 243a ods. 1 O. s. p. dospel k záveru, že dovolanie navrhovateľa v napadnutej časti nie je dôvodné.

Podľa ust. § 238 ods. 1 O. s. p. dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

Podľa ust. § 241 ods. 2 písm. b/, c/ O. s. p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Podľa ust. § 788 ods. 1 Obč. zák. poistnou zmluvou sa poistiteľ zaväzuje poskytnúť v dojednanom rozsahu plnenie, ak nastane náhodná udalosť v zmluve bližšie označená

a fyzická alebo právnická osoba, ktorá s poisťiteľom poistnú zmluvu uzavrela, je povinná platiť poistné.

Podľa ust. § 797 ods. 1 Obč. zák. právo na plnenie vznikne, ak nastane skutočnosť, s ktorou je spojený vznik povinnosti poisťiteľa plniť (poistná udalosť).

Podľa ust. § 39 Obč. zák. neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu, alebo ho obchádza, alebo sa prieči dobrým mravom.

Predmetom dovolania je posúdenie vzniku poistnej udalosti na základe skutkových okolností, ktoré neboli medzi účastníkmi sporné.

Medzi sporovými stranami nebolo sporným, že žalobca ako poistený a žalovaná obchodná spoločnosť ako poisťovacia spoločnosť uzavreli dňa 26. 03. 2001 poistnú zmluvu č. 040-1000560, pre prípad poškodenia alebo zničenia vecí živelnou udalosťou, kde predmet poistenia je uvedený v prílohe č. 01 poistnej zmluvy. Neoddeliteľnou súčasťou poistnej zmluvy boli aj zmluvné dojednania pre prípad poškodenia alebo zničenia vecí živelnou udalosťou. Podľa článku 2 zmluvných dojednaní, a to bodu A typ I. – Komplexné živelné riziko, podbodu 1 písm. c/ – Poistenie sa dojednáva pre prípad poškodenia alebo zničenia poistených vecí priamym úderom blesku. Podľa všeobecných poistených podmienok, pre poistenie majetku ako súčasť poistnej zmluvy v článku 10 – Výklad pojmov, podbodu 3. písm. b/ – Poškodením alebo zničením poistenej veci priamym úderom blesku sa rozumie – poškodenie alebo zničenie poistenej veci nachádzajúcej sa v budove spôsobenej úderom blesku alebo požiarom, ktorý vznikol pôsobením tepla, blesku; ak táto budova bola poškodená alebo zničená úderom blesku v zmysle písm. a/. Za poškodenie alebo zničenie veci priamym úderom blesku sa nepovažuje poškodenie alebo zničenie poistených elektrických strojov, prístrojov a zariadení, ktoré vzniklo prepätím alebo indukciou. Taktiež medzi účastníkmi nebolo sporným, že dňa 31. 07. 2005 o 23.10 hod. došlo na predmete poistenia, malej vodnej elektrárne S. k škodovej udalosti v dôsledku zásahu blesku. Podľa znalca Ing. A. S. blesk uderil do prostrednej káblovej koncovky Raychem kábla AXEKCE a postupne sa rozdelil do 3 vetiev, keď blesk prenikol po zemniacom vodičovi do riadiaceho rozvádzača DE, došlo k zničeniu všetkých elektronicky riadiacich systémov. Druhá vetva blesku sa šírila po strednofázovom vodiči vedenia do 22 kV rozvodne a cez poškodený menič energia blesku

sa dostala na kovovú konštrukciu 22 kV rozvodne a odtiaľ cez ochranné zemniace vodiče do zeme. Tretia vetva úderu šírenia blesku smerovala od káblovej koncovky k stožiarovému transformátoru a poškodila prístrojový napäťový menič. Podľa znalca k poškodeniu elektrických zariadení došlo pod vplyvom priameho úderu blesku, jeho silových a tepelných účinkov a účinkov elektrického poľa. Znalec ustanovený súdom prvého stupňa Ing. M. H. uviedol, že miestom priameho úderu blesku je káblová koncovka typu Raychem kábla AXEKCE na koncovom podpernom bode (železobetónový dvojité stožiar EPV) VN prípojky, kde VN prípojka prechádza zo vzdušnej časti do káblovej časti. Bleskový prúd sa v tomto mieste rozdelil do 3 elektrických vetiev podľa veľkosti impedancie jednotlivých vetiev – smer postupu bleskového prúdu je možné stanoviť podľa poškodených elektrických zariadení, ktoré bleskový prúd svojimi účinkami poškodil. K poškodeniu budovy priamym samotným úderom blesku nedošlo. Poškodenie elektrických zariadení MVE Sulín nastalo v dôsledku priameho úderu blesku a nie kapacitou alebo induktívnou väzbou, čiže nie indukciou, ale vodivou cestou cez káblovú vysoko napäťovú prípojku a zemniace vedenie. Príčinou poškodenia elektrických zariadení MVE S. je priamy úder blesku do elektrotechnického zariadenia MVE S. Odborným termínom „prepätie“ je pomenované každé elektrické napätie vyššie ako je menovitá alebo dovolená hodnota elektrického napätia v napäťovej sústave. Z výsledkov znaleckého dokazovania odvolací súd správne zistil, že podľa technického a odborného popisu škodovej udalosti znalcami blesk udrel do káblovej koncovky vysokonapäťovej prípojky a ďalej sa šíril tromi vetvami do objektu MVE S. Z technického a odborného stanoviska znalcov vzniknuté prepätie, ktoré bolo priamou príčinou vzniku škody na elektrotechnických zariadeniach MVE S., je dôsledkom priameho úderu blesku a nie je možné oddeliť priamy úder blesku od vzniku elektrického prepätia, nakoľko je jeho sprievodným javom. Tieto fyzikálne zákonitosti pôsobenia priameho úderu blesku a vzniku prepätia ako jeho sprievodného javu, ktorých spôsobenie škody na elektrických zariadeniach MVE S. nie sú predmetom pochybností v tomto konaní, sú predmetom úpravy poisťnej zmluvy uzavretej medzi účastníkmi. Poisťná zmluva spolu s podmienkami dojednania a Všeobecnými poisťnými podmienkami upravili, ktoré z uvedených fyzikálnych udalostí sú poisťnou udalosťou a teda predmetom poisťného plnenia v prípade vzniku poisťnej udalosti a ktoré sú z poisťovania medzi účastníkmi vylúčené. Účastníci si v poisťnej zmluve dohodli, že škody spôsobené priamym úderom blesku sú škody spôsobené poisťnou udalosťou a škody spôsobené prepätím a indukciou pri údere blesku sú z poisťného plnenia vylúčené. Dovolací súd skúmal námietku dovolateľa spočívajúcu v neplatnosti poisťnej zmluvy v časti vylúčenia

poškodenej veci z poistenia vzniknuté prepätím, ktoré dojednanie považuje navrhovateľ v rozpore s dobrými mravmi z dôvodu, že pri vzniku škodovej udalosti úderom blesku je vždy s úderom blesku spojený aj vznik prepätia. Dovolací súd nezistil obsah alebo účel poistnej zmluvy uzavretej medzi účastníkmi priečiaci sa dobrým mravom. Účelom uzavretej poistnej zmluvy je okrem iného aj poistenie výslovne udalosti vzniknutej priamym úderom blesku a výslovne v poistnej zmluve je zahrnuté vylúčenie vzniku poistnej udalosti vzniknuté prepätím. Je v plnej kompetencii účastníkov dohodnúť si obsah zmluvných podmienok k spokojnosti zmluvných strán a v prípade neuspokojivého obsahu navrhovanej zmluvy túto neuzavrieť, prípadne zvoliť inú zmluvnú stranu. V obsahu zmluvy a všeobecných zmluvných podmienok nie sú ustanovenia týkajúce sa poistnej udalosti vzniknutej úderom blesku priečiace sa základným všeobecne uznávaným a v spoločnosti uplatňovaným morálnym zásadám, ktoré by mali za následok neplatnosť poistnej zmluvy v namietanej časti v zmysle ust. § 39 Obč. zák.

Dovolací súd z uvedených dôvodov v zmysle ust. § 243b ods. 1 O. s. p. dovolanie navrhovateľa ako nedôvodné zamietol.

O náhrade trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v zmysle ust. § 243c v spojení s ust. § 142 ods. 1 O. s. p. tak, že v dovolacom konaní úspešnému odporcovi vznikol nárok na náhradu trov konania, ktorú si odporca v tomto konaní neuplatnil, a preto mu dovolací súd náhradu trov dovolacieho konania nepriznal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nie je opravný prostriedok prípustný.

V Bratislave 23. septembra 2010

JUDr. Beata Miničocá, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Hana Segečová